

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Αχαρνών 2
Ταχ. Κώδικας: 10432, Αθήνα
Τηλέφωνο : 210 212 4331,-4332
Ηλ. Ταχυδρ. : koinovouleftikos@minagric.gr

Αθήνα, 26/9/2024
Αρ. πρωτ.: 877/271037

ΠΡΟΣ:

Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και ΑΚΕ

ΚΟΙΝ.: ΩΣ ΠΑ

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην υπ' αριθμ. 6674/11-09-2024 Ερώτηση

Σχετικά με την παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής **κ. Φ. Φόρτωμας**, για τα θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σας πληροφορούμε τα εξής:

Αναφορικά με την αντιμετώπιση του προβλήματος της εισαγωγής και εξάπλωσης ξένων ειδών στη βιοποικιλότητα των υδάτων της Ένωσης, σημειώνεται ότι η Ένωση, ως συμβαλλόμενο μέρος της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα, αλλά και της σύμβασης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος, λαμβάνει διαχρονικά μέτρα με στόχο τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων της εισαγωγής και εξάπλωσης ξένων ειδών στη βιοποικιλότητα των υδάτων της. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε ξένα είδη που μπορούν να καταστούν χωροκατακτητικά (χαρακτηριστικό το παράδειγμα του Λαγοκέφαλου), με σοβαρές δυσμενείς επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα, αλλά και με οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

Τα χωροκατακτητικά ξένα είδη (ΧΞΕ) αποτελούν μία από τις βασικές απειλές για τη βιοποικιλότητα ιδίως σε γεωγραφικώς απομονωμένα και κλειστά οικοσυστήματα, καθώς η εξάπλωσή τους έχει σοβαρές επιπτώσεις στους πληθυσμούς ιθαγενών ειδών, στη δομή και λειτουργία των οικοσυστημάτων μέσω μεταβολής του οικοτόπου, στη θήρευση, στον ανταγωνισμό ή ακόμη και στη μετάδοση ασθενειών και παρασίτων. Επιπρόσθετα, απειλούν την υγεία των καταναλωτών (ορισμένα από αυτά φέρουν τοξίνες και απαγορεύεται η κατανάλωσή τους από τον άνθρωπο, όπως ο Λαγοκέφαλος), αλλά και την αλιευτική παραγωγή και το εισόδημα των αλιέων.

Επισημαίνεται ότι οι βιολογικές εισβολές οφείλονται κυρίως στην κλιματική αλλαγή, ενώ το φαινόμενο της επέκτασης των ΧΞΕ αποτελεί τοπική και διασυννοριακή πρόκληση, σε εθνικό, ενωσιακό, αλλά και διεθνές επίπεδο.

Η Γενική Διεύθυνση Αλιείας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ):

- ✓ παρακολουθεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον το εισβολικό είδος Λαγόψαρο ή Λαγοκέφαλος (*Lagocephalus sceleratus*), καθώς οι πληθυσμοί του εξαπλώνονται γρήγορα, αποτελούν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία και επηρεάζουν τις οικονομικές δραστηριότητες του αλιευτικού τομέα.
- ✓ συνεργάζεται με ερευνητικούς φορείς και Πανεπιστήμια, προκειμένου να ενημερώνεται για τα νέα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα για το είδος Λαγοκέφαλος (*Lagocephalus sceleratus*) με απώτερο σκοπό τη διαμόρφωση απόψεων και την υποβολή προτάσεων για την αντιμετώπιση του προβλήματος.
- ✓ από το 2008, έχει αποστείλει αφίσες με το εν λόγω είδος στις αρμόδιες υπηρεσίες Περιφερειακών Ενοτήτων, προκειμένου να ενημερωθούν όλοι οι φορείς περιοχής αρμοδιότητάς τους, ώστε να είναι δυνατή η ταχύτερη αναγνώριση του είδους. Η αφίσα έχει αναρτηθεί και στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ, στον σύνδεσμο www.alieia.minagric.gr/node/55.

Θεσμικά εργαλεία για την πρόληψη, την ελαχιστοποίηση και τον μετριασμό των δυσμενών επιδράσεων των ΧΞΕ, αποτελούν:

- Η Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλότητα (η οποία εγκρίθηκε με την Απόφαση 93/626/ΕΟΚ του Συμβουλίου) και του άρθρου 8 αυτής, σύμφωνα με το οποίο τα συμβαλλόμενα μέρη, κατά το μέτρο του δυνατού και του ενδεχόμενου, προλαμβάνουν την εισαγωγή, ελέγχουν ή εξαλείφουν τα ξένα είδη που απειλούν τα οικοσυστήματα, τους οικοτόπους ή τα είδη.
- Η Σύμβαση για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης, (η οποία εγκρίθηκε με την Απόφαση 82/72/ΕΟΚ του Συμβουλίου), στην οποία προβλέπονται μέτρα για τη διασφάλιση της διατήρησης των οικοτόπων ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας.

Παράλληλα, στο πλαίσιο σχετικών ενωσιακών διατάξεων, ισχύουν:

- Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης ΧΞΕ. Ο εν λόγω Κανονισμός, μεταξύ άλλων, αναφέρεται στην πρόληψη και διαχείριση τόσο της εισαγωγής όσο και της εξάπλωσης των ΧΞΕ. Για τον σκοπό αυτόν, συντάχθηκε από Επιστημονική Γνωμοδοτική Επιτροπή ΚΥΑ, η οποία περιλαμβάνει Εθνικό Κατάλογο (ΕΚ) των ΧΞΕ, για τα οποία πρέπει να ληφθούν μέτρα. Η εν λόγω ΚΥΑ βρίσκεται στο στάδιο υπογραφών.
- Ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2016/1141 της Επιτροπής για την έκδοση καταλόγου ΧΞΕ ενωσιακού ενδιαφέροντος, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, που θεσπίζει κατάλογο ΧΞΕ ενωσιακού ενδιαφέροντος («ενωσιακός κατάλογος») και με κριτήριο τις πλέον σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις μεταξύ των δυνητικών ΧΞΕ.
- Ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2017/1263, για την επικαιροποίηση του καταλόγου των ΧΞΕ ενωσιακού ενδιαφέροντος που θεσπίστηκε με τον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2016/1141 της Επιτροπής, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.
- Ο Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2019/1262 της Επιτροπής για την τροποποίηση του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2016/1141, όσον αφορά στην επικαιροποίηση του καταλόγου ΧΞΕ ενωσιακού ενδιαφέροντος.

Σε εθνικό επίπεδο, στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1143/2014, εκδόθηκε η αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055/2021, Β'5697 Κ.Υ.Α., με σκοπό την πρόληψη, την ελαχιστοποίηση και τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων της εισαγωγής και εξάπλωσης, είτε εκούσιας είτε ακούσιας, ΧΞΕ στη βιοποικιλότητα στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναφορικά με την καταβολή αποζημιώσεων λόγω της απώλειας εισοδήματος των αλιέων, σημειώνεται ότι η απώλεια εισοδήματος και η αύξηση του κόστους παραγωγής που προκύπτει από τις ζημιές που προκαλούνται από χωροκατακτητικά είδη, όπως π.χ. ο Λαγοκέφαλος (στα ψάρια που έχουν ήδη συλληφθεί αλλά και στα αλιευτικά εργαλεία), έχουν αναδειχθεί ως σημαντικό πρόβλημα όλα τα προηγούμενα χρόνια για τους αλιείς, οι οποίοι ζητούν τη θέσπιση κάποιου είδους αποζημίωσης για τις απώλειες αυτές.

Στο πλαίσιο του Προγράμματος «Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα» (ΠΑΛΥΘ) 2021-2027, που χρηματοδοτείται βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2021/1139 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ) και το οποίο διαχειρίζεται η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα» 2021-2027 του ΥΠΑΑΤ, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η υλοποίηση δράσεων για την εφαρμογή λύσεων διαχείρισης ΧΞΕ στο πλαίσιο του ειδικού στόχου 1.6 (Συμβολή στην προστασία και στην αποκατάσταση της υδρόβιας βιοποικιλότητας και των υδρόβιων οικοσυστημάτων).

Επίσης, χρησιμοποιώντας ως βάση τη γνώση που ήδη αποκτήθηκε από τα εκπονηθέντα, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας (ΕΠΑΛΘ) 2014-2020, προγράμματα και μελέτες για τα ΧΞΕ, θα δοθεί η δυνατότητα συμπλήρωσης της γνώσης αυτής με

νέα δεδομένα και αντίστοιχα η δυνατότητα ενημέρωσης της κοινής γνώμης για την καταπολέμηση και τον περιορισμό των επιπτώσεων των θαλάσσιων εισβολικών ειδών.

Η ενεργοποίηση των ανωτέρω δράσεων θα είναι δυνατή μετά την ολοκλήρωση των απαιτούμενων προπαρασκευαστικών ενεργειών, ήτοι εξειδίκευση δράσης, κριτήρια επιλογής πράξεων, έκδοση του σχετικού θεσμικού πλαισίου για τις προϋποθέσεις, τις διαδικασίες, τους όρους, τα όργανα και κάθε άλλο ζήτημα σχετικό με τη διαχείριση, τον έλεγχο και την υλοποίηση των δράσεων.

Αναφορικά με την επιστημονική παρακολούθηση του φαινομένου και την αντιμετώπιση της αύξησης των εισβολικών ειδών, σημειώνεται ότι στοιχεία για τα είδη αυτά συλλέγονται στο πλαίσιο του Προγράμματος Συλλογής Αλιευτικών Δεδομένων που υλοποιείται από τη Γενική Διεύθυνση Αλιείας του ΥΠΑΑΤ, όπου προβλέπεται η καταγραφή του είδους σε περίπτωση που περιλαμβάνεται στο αλίευμα ως παρεμπύπτον.

Ενημερωτικά, αναφέρεται ότι, στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014 (άρθρα 39 & 40) και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας (Ε.Π.ΑΛ.Θ.) 2014-2020, εκδόθηκαν από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης «Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας» 2014-2020 του ΥΠΑΑΤ, οι κάτωθι σχετικές Προσκλήσεις:

α) του Μέτρου 6.1.18. «Προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων- Χωροκατακτητικά Ξένα Είδη», με συνολικό προϋπολογισμό συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης 2.000.000 € (με δυνητικούς δικαιούχους ερευνητικούς οργανισμούς), με ημερομηνία λήξης της επιλεξιμότητας των δαπανών των εγκεκριμένων πράξεων την 31η Δεκεμβρίου 2023 και

β) του Μέτρου 6.1.16 «Καινοτομία που συνδέεται με τη διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων», συνολικού προϋπολογισμού συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης 2.000.000 €, και έχουν ενταχθεί και ολοκληρωθεί επτά (7) προτάσεις, οι περισσότερες εκ των οποίων επικεντρώνονται στο είδος Λαγοκέφαλος (*Lagocephalus sceleratus*), τα αποτελέσματα των οποίων αναμένονται από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης για το 2020 της Περιφέρειας Κρήτης/Π.Ε. Λασιθίου, έχει ενταχθεί το έργο «Εκτίμηση επιδράσεων του λαγοκέφαλου στην αλιεία και το περιβάλλον» σε συνεργασία με το ΕΛΚΕΘΕ.

Τα αποτελέσματα των επιμέρους ερευνητικών προγραμμάτων θα συμβάλλουν στην ορθή λήψη διαχειριστικών και κοινωνικοοικονομικών δράσεων, με άξονα την «ανακούφιση» των θιγόμενων παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Επίσης, από το 2023, η χώρα μας συμμετέχει σε Πιλοτικό Πρόγραμμα Εφαρμογής με αντικείμενο μελέτη για Μη Αυτόχθονα Είδη (ΜΑΕ) στην ανατολική Μεσόγειο (Pilot Project on Non-Indigenous Species in the eastern Mediterranean). Το πρόγραμμα εγκρίθηκε και υλοποιείται από τη Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο (ΓΕΑΜ-GFCM). Ο κύριος στόχος αυτής της ερευνητικής πρωτοβουλίας είναι η βελτίωση της γνώσης και η ενοποίηση των διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με τη βιολογία, την πληθυσμιακή δομή και τη συμπεριφορά των ξενικών ειδών σε επίπεδο Μεσογείου για την εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων αλιείας, με σκοπό τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων από τέτοια είδη στο θαλάσσιο οικοσύστημα. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος σε έκθεση του 2021 σημείωσε ότι το 69% των ξενικών ειδών έχει καταγραφεί στη Μεσόγειο Θάλασσα. Περισσότερα από 80 είδη ξενικών ειδών αναγνωρίστηκαν ως Θαλάσσια ΜΑΕ, μεταξύ των οποίων και ο Λαγοκέφαλος, με υψηλή πιθανότητα να επηρεάσουν αρνητικά τη βιοποικιλότητα και να προκαλέσουν οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες στις παράκτιες τοπικές κοινότητες. Απώτερος σκοπός του Πιλοτικού Προγράμματος είναι η εξεύρεση και η εφαρμογή συλλογικών μέτρων αντιμετώπισης μέσω μίας μακράς και συνεχιζόμενης επιστημονικής συζήτησης μεταξύ των εμπειρογνομόνων διαφόρων χωρών και της εμπλοκής των φορέων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Ως προς τα θέματα που τίγονται στην Ερώτηση 6674/11-9-2024 και άπτονται των αρμοδιοτήτων του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, διαβιβάζουμε το υπ' αριθμ. πρωτ. 50160/16-9-2024 σχετικό έγγραφο του εν λόγω Οργανισμού.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΕΛΛΑΣ

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ:

Το υπ' αριθμ. πρωτ. 50160/16-9-2024 έγγραφο του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ :

1. Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας
Γραφείο κ. Υπουργού
2. Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών
Γραφείο κ. Υπουργού
3. Βουλευτή κ. Φ. Φόρτωμα